Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

OKTOBER 2026

Quadraam

Elke leerling tot leren brengen

Quadraam
Elke leerling tot leren brengen

Inleiding

Elke school moet volgens de wet beschikken over een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode is een hulpmiddel voor alle medewerkers van de school voor het omgaan met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling bij leerlingen.

- Huiselijk geweld: lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring.

- Kindermishandeling: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Deze meldcode is van toepassing op alle personen die binnen de school werkzaam zijn, en dus ook op bijvoorbeeld stagiaires, vrijwilligers en opdrachtnemers. Het doel van de meldcode is dat er, wanneer dat nodig is, zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden aan de betreffende leerling. Dit kan door het doen van een melding bij Veilig Thuis en/of door zelf hulp te verlenen. Met behulp van de stappen uit de meldcode wordt duidelijk wanneer welke actie(s) door de school kunnen worden ingezet.

De meldcode is een hulpmiddel, en bevat géén meldplicht[1]. De beslissing om een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling al dan niet bij Veilig Thuis[2] te melden, berust op een professionele afweging die binnen de school wordt gemaakt, aan de hand van de stappen uit de meldcode.

De inhoud van deze meldcode voldoet aan de wettelijke vereisten, waaronder het (per 1 januari 2019) aangepaste Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het afwegingskader in de meldcode (stap 4 en stap 5) is rechtstreeks afkomstig uit het voor de sector onderwijs gecreëerde kader. De verantwoordelijkheid voor een goede implementatie van de meldcode ligt bij de rector/directeur/centrale directie van de school (hierna: de directeur). De implementatie geschiedt (onder meer) door middel van goede communicatie en publicatie, deskundigheidsbevordering (training), en het opnemen van de meldcode in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers.

1. *Een meldplicht is wel van toepassing bij vermoedens van een zedendelict gepleegd door een medewerker van de school ten opzichte van een (minderjarige) leerling. Deze meldplicht geldt voor alle medewerkers van de school. Zij zijn verplicht om een melding te maken bij het bevoegd gezag, en het bevoegd gezag dient vervolgens direct in overleg te treden met de vertrouwensinspecteur van de onderwijsinspectie. Deze meldcode ziet hier niet op toe.*

2. *Veilig Thuis is het adviespunt en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis is er voor slachtoffers, plegers en bezorgde omstanders. De hulpverleners van Veilig Thuis beantwoorden vragen en geven advies. Ook kijkt de hulpverlener welke professionele hulp er nodig is. Meer informatie: https://www.rijksoverheid.nl/contact/contactgids/veilig-thuis*

De meldcode: een stappenplan

Aan de hand van de meldcode wordt bepaald of, en wanneer, er een melding moet plaatsvinden bij Veilig Thuis en voorts of, en wanneer, er door de school zelf hulp kan worden geboden. De meldcode bestaat uit een stappenplan van 5 stappen:

De volgorde van deze stappen is niet dwingend. Maar als een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan, moeten wel alle stappen daarvoor zijn gezet. Het is ook mogelijk dat een stap meerdere keren wordt uitgevoerd.

In deze meldcode speelt de zogenoemde aandachtsfunctionaris een belangrijke rol. Deze functionaris is deskundig op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling, voert de regie wanneer sprake is van een dergelijk vermoeden en is in overleg met de directeur van de school verantwoordelijk voor het doen van de melding bij Veilig Thuis.

De aandachtsfunctionaris binnen onze school is de **[school voegt hier functienaam in, bijvoorbeeld zorgcoördinator].**

Dossiervorming en privacy

De dossiervorming in het kader van deze meldcode vindt plaats binnen het leerling administratiesysteem. In het bijzonder gaat het daarbij om:

- de betreffende signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling, en de signalen die dit ontkrachten;
- de stappen die worden gezet en de deskundigen (intern/extern) die worden ingeschakeld;
- gegevens over het verloop van de diverse stappen, waaronder begrepen de melding en de hulpverlening;
- gegevens over de gevoerde gesprekken: datum, plaats, situatie, aanwezigen, verslaglegging inhoud gesprek;
- de verdeling van taken en verantwoordelijkheden.

De persoonsgegevens die conform deze meldcode worden verwerkt, zijn alleen inzichtelijk voor de medewerkers voor wie het gelet op de uitoefening van hun functie noodzakelijk is dat zij toegang hebben tot deze gegevens.

Op alle personen die vanuit de school bij de casus zijn betrokken rust een geheimhoudingsplicht met betrekking tot de gegevens waar deze meldcode op toeziet. Voor medewerkers volgt deze geheimhoudingsplicht reeds uit de cao vo. De gegevens worden alleen verwerkt en gedeeld voor zover dit noodzakelijk is in het kader van het doel van deze meldcode en (in het bijzonder) bij het uitvoeren van het stappenplan.

De melding bij Veilig Thuis

- De directeur van de school draagt de eindverantwoordelijkheid voor het doen van de melding bij Veilig Thuis. Aan het doen van een melding ligt altijd een besluit van de directeur ten grondslag.

- De directeur wijst de aandachtsfunctionaris aan als degene die de melding doet bij Veilig Thuis. De melding wordt dus niet door andere functionarissen van de school gedaan, behalve in uitzonderingsgevallen nadat de directeur dit aan de betreffende functionaris heeft opgedragen. De directeur wordt altijd betrokken bij de afweging om al dan niet een melding bij Veilig Thuis te doen.

- Voordat de aandachtsfunctionaris de melding bij Veilig Thuis doet, neemt hij contact op met de leerling en diens ouders/verzorgers. Daarbij wordt medegedeeld dat de aandachtsfunctionaris voornemens is om een melding te doen, en wordt toegelicht wat dit betekent voor de leerling en/of zijn ouders/verzorgers en met welk doel de melding wordt gedaan. Er wordt uitdrukkelijk gevraagd om een reactie. Als de betrokkenen instemmen met het doen van de melding, wordt dit schriftelijk bevestigd door de aandachtsfunctionaris. Als de betrokkenen niet instemmen, vindt overleg plaats over de wijze waarop de school eventueel tegemoet kan komen aan de bezwaren. Is dit laatste niet mogelijk, dan weegt de aandachtsfunctionaris in overleg met de directeur de bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling te beschermen. Als de bescherming van de leerling de doorslag moet geven, vindt er, na een daartoe strekkend besluit van de directeur, een melding bij Veilig Thuis plaats.

- Van het leggen van contact met de leerling en/of diens ouders/verzorgers kan worden afgezien als er concrete aanwijzingen zijn dat door het voeren van dit gesprek de veiligheid van de leerling of een andere betrokkene in het geding zal komen of wanneer aannemelijk is dat de leerling de contacten zal verbreken waardoor hij uit het zicht zal raken.

- De directeur rapporteert jaarlijks na afloop van het schooljaar aan het College van Bestuur schriftelijk over het aantal meldingen dat conform deze meldcode bij Veilig Thuis is gedaan en over het aantal hulpverleningstrajecten dat conform deze code is tot stand gekomen.

Stappenplan meldcode

1.	Breng signalen in kaart
Vraag:	Zijn er signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en vormen deze signalen daadwerkelijk een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling? **Nee**: het stappenplan eindigt hier; leg dit vast. **Ja**: leg de signalen vast en ga naar **stap 2**.
Toelichting:	▪ Het is de taak van al onze medewerkers om alert te zijn op signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, en om effectief op deze signalen te reageren. Voorbeelden van signalen vind je in **bijlage 1**. ▪ Breng steeds de signalen in kaart, en leg deze vast. Noteer daarbij ook wie de bron is van deze signalen. Als sprake is van hypothesen of veronderstellingen, vermeld dat dan uitdrukkelijk. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. ▪ Leg voorts de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet, de afwegingen die worden gemaakt, degenen die daarbij betrokken zijn en de besluiten die worden genomen.

2.	Overleg met deskundigen
Vraag:	Blijft na overleg met de deskundigen het vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bestaan? **Nee:** het stappenplan eindigt hier; leg dit vast. **Ja:** leg de uitkomsten van het overleg vast en ga naar stap 3.
Toelichting:	▪ De signalen worden besproken met de aandachtsfunctionaris binnen de school. ▪ Indien de aandachtsfunctionaris meent dat een multidisciplinaire benadering de voorkeur verdient, kan de casus worden ingebracht in een breder ondersteuningsteam (zoals het ZAT), waarbij desgewenst ook externe partijen kunnen worden ingezet. ▪ Steeds bestaat ook de mogelijkheid om te overleggen met Veilig Thuis, waarbij de casus en de leerling nog anoniem worden gehouden. ▪ Als het vermoeden blijft bestaan, en wordt overgegaan naar stap 3, houdt de aandachtsfunctionaris verder de regie over de casus.

3.	Gesprek met leerlingen en ouders/verzorgers
Vraag:	Is er na een gesprek met de leerling en/of de ouders/verzorgers nog een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld? **Nee:** het stappenplan eindigt hier; leg dit vast. **Ja**: leg het gesprek vast en ga naar stap 4 en 5.
Toelichting:	▪ Na stap 2 wordt bepaald op welke manier de signalen bespreekbaar worden gemaakt. Het eerste gesprek kan eventueel alleen met de leerling worden gevoerd. Het uitgangspunt is dat daarna, eventueel in een gezamenlijk gesprek, ook de ouders/verzorgers worden geïnformeerd over de signalen. ▪ Tijdens het gesprek wordt uitleg gegeven over het doel van het gesprek, worden de signalen besproken, worden de gespreksdeelnemers gevraagd om daarop te reageren en pas daarna wordt een interpretatie gegeven van wat er vanuit de school is waargenomen en van hetgeen door de leerlingc.q. diens ouders/verzorgers in reactie daarop is verteld. ▪ Het gesprek kan achterwege indien en voor zover de veiligheid van de leerling in het geding is of wanneer er andere omstandigheden zijn die ertoe noodzaken om van een gesprek af te zien, bijvoorbeeld als de vrees bestaat dat de leerling het vertrouwen zal verliezen en daardoor uit beeld dreigt te raken. ▪ Steeds is overleg mogelijk met Veilig Thuis, waarbij de casus en de leerling nog anoniem worden gehouden. ▪ De inhoud van het gesprek, dan wel de afweging om eventueel geen gesprek te voeren, wordt vastgelegd.

4 & 5.	Wegen en beslissen: melden en/of hulpverlenen
Afwegings-kader	5 vragen over huiselijk geweld of kindermishandeling
A	Is er een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling? **Nee**: er is geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten. **Ja:** leg vast, meld bij de directeur en ga naar afweging B.
B	Schatten wij in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid? Zie bijlage 2 voor een toelichting en voorbeelden. **Ja:** direct melding doen bij Veilig Thuis: de afwegingen hierna worden samen met Veilig Thuis doorlopen. **Nee**: leg vast en ga naar afweging C.
C	Zijn wij in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging van mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling door ons afgewend worden? **Nee:** melding doen bij Veilig Thuis. **Ja:** leg vast en ga naar afweging D.

4 & 5.	Wegen en beslissen: melden en/of hulpverlenen
D	Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging C is georganiseerd en zijn zij bereid om zich actief in te zetten? **Nee:** melding doen bij Veilig Thuis. **Ja:** hulp in gang zetten en termijn afspreken waarop effect meetbaar of werkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem een casemanager. Spreek ook af welke taken alle betrokkenen (en specifiek de casemanager) hebben, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga naar afweging E.
E	Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de leerling c.q. andere betrokken? **Nee:** melding doen bij Veilig Thuis. **Ja:** de hulp afronden met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen. Zo nodig de stappen opnieuw zetten.

(Einde stappenplan)

Bijlage 1: Voorbeelden van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Toelichting: het raadplegen van de lijst met voorbeelden is zinvol, maar kan ook leiden tot schijnzekerheid. Vaak zijn deze signalen namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met de leerling aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling, zoals gezinsproblemen, puberteitsproblematiek of het overlijden van een familielid.

Hoe meer signalen van deze lijst een leerling te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang om de hele context van de thuissituatie erbij te betrekken.

Categorie	Mogelijke signalen
Lichamelijk welzijn	• Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- of bijtwonden • Te dik • Slecht onderhouden gebit • Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen • Stinkt/regelmatig smerige kleding • Oververmoeid • Vaak ziek/slecht herstel na ziekte • Hongerig • Eetstoornissen • Achterblijvende motoriek
Gedrag van de leerling	• Timide, depressief • Weinig spontaan • Passief, lusteloos, weinig interesse in spel • Apathisch, toont weinig gevoelens of pijn • In zichzelf gekeerd / leeft in fantasiewereld • Labiel • Erg nerveus • Hyperactief • Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst • Negatief lichaamsbeeld • Agressief / vernielzucht • Overmatige masturbatie
Tegenover andere leerlingen	• Agressief • Gaat weinig met andere leerlingen om • Vluchtige vriendschappen • Wantrouwend • Niet geliefd bij andere kinderen
Tegenover ouders/verzorgers	• Angstig, schrikachtig, waakzaam • Meegaand, volgzaam • Gedraagt zich anders in bijzijn van ouders • Agressief

Categorie	Mogelijke signalen
Overig	• Plotselinge gedragsverandering • Gedraagt zich niet naar leeftijd • Slechte leerprestaties • Rondhangen na school • Taal- en spraakstoornissen • Alcohol- of drugsmisbruik • Weglopen • Crimineel gedrag
Gedrag van de ouder	• Onverschillig over welzijn van het kind • Negatief over het kind • Troost het kind niet • Geeft aan het niet meer aan te kunnen • Verslaafd • Ernstig (psychisch) ziek • Kleedt het kind te warm of te koud • Zegt regelmatig afspraken af • Houdt het kind vaak thuis van school • Irreële verwachtingen • Zet het kind onder druk om te presteren
Gezinssituatie	• Meerdere stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen of relatieproblemen • Sociaal isolement • Alleenstaande ouder • Partnermishandeling • Gezin verhuist regelmatig • Slechte algehele hygiëne
Seksueel misbruik – lichamelijk	• Verwondingen aan geslachtsorganen • Vaginale infecties of afscheiding • Jeuk bij vagina of anus • Pijn in bovenbenen • Pijn bij lopen of zitten • Problemen bij plassen • Urineweginfecties • Seksueel overdraagbare aandoeningen • (Angst voor) zwangerschap
Seksueel misbruik – gedrag	• Drukt benen tegen elkaar bij lopen • Afkeer van lichamelijk contact • Afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek • Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik • Veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten • Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen • Prostitutie

Bijlage 2:

Toelichting acute onveiligheid en structurele onveiligheid

Acute onveiligheid

Definitie: De leerling is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en de leerling heeft direct bescherming nodig.

Toelichting: Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden:

- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Poging tot verwurging.
- Wapengebruik.
- Geweld tijdens de zwangerschap.
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste te doden, ernstig letsel toe te brengen of diens vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrek of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie: Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting: Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Voorbeelden:

- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/ of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.
- Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties.
- Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders.
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.

DD/MM/YYYY